

Budgetskrivelse 2021

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	4
Förändringar i omvärlden	5
Nationella beslut påverkar nämndens uppdrag.....	5
Förändringar i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i grundskoleverksamheten	8
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	10
Verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling som pågår eller planeras framåt	10
Planer för att finansiera kommande verksamhetsförändringar, effektiviseringar och kvalitetsutveckling	23
Begäran om investeringsram	27
Investeringsram.....	27

Sammanfattning

Malmö skolor har större utmaningar och är billigare och effektivare än rikets

Det genomsnittliga meritvärdet för alla elever i årskurs 9 vid Malmö stads grundskolor 2019/2020 var 224,3 (234,6 exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund). Det betyder ett år till med stigande genomsnittligt meritvärde sedan läsåret 2016/17. Även andelen elever i årskurs 9 med grundläggande behörighet till gymnasieskolan fortsätter att öka, från 75,9 procent förra läsåret till 77,9 procent detta läsår (från 81,3 till 83,6 procent exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund). Andelen behöriga elever i årskurs 9 efter sommarskola är 81,7 procent (87,0 procent exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund).

I fjol var Malmö elevers genomsnittliga meritvärde i årskurs 9 - 219,4 - högre än det genomsnittliga meritvärdet i Sverige men under storstädernas (använder fjolårets uppgifter för att kunna jämföra nationellt). Samtidigt har Malmöelevernas föräldrar lägre utbildningsnivå än storstädernas föräldrar. Föräldrarnas utbildningsnivå är den faktor som visar det enskilt starkaste sambandet med elevernas kunskapsresultat.

Malmö har tagit emot en högre andel nyanlända elever än riksgenomsnittet. Dessa elever har rätt till modersmålsundervisning samt studiehandledning på modersmålet, och denna undervisning respektive stöd är kostnadskrävande.

Trots ovanstående visar beräkningar av Statistiska centralbyrån, SCB, och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, att Malmö skolor är både billigare och effektivare än rikets och storstädernas genomsnitt. Malmö effektivitetstal bland Sveriges kommuner har förbättrats med 57 platser mellan 2014 och 2017 och beräknas nu vara bättre än genomsnittet för Sveriges kommuner samt storstädernas genomsnitt.

Ungas utbildning är Malmö möjlighet

Var femte Malmöbo är under 18 år. Det är en fantastisk potential när det framtida Malmö ska byggas. Den ekonomiska situationen för barn och deras familjer är en grundläggande förutsättning för goda uppväxtvillkor. Av Rädda Barnens senaste rapport om barnfattigdom i Sverige framgår att barnfattigdomen i Malmö uppgår till 25,2 procent (2016) och att Malmö är den kommun i Sverige där barnfattigdomen är som störst. Detta betyder att en fjärdedel av barnen och ungdomarna i Malmö växer upp under ekonomiskt ansträngda förhållanden, vilket påverkar deras möjligheter till goda livschanser.

Enligt utbildningsforskningen är elevers socioekonomiska bakgrund och deras föräldrars utbildningsnivå den faktor som är viktigast för betygsprestationer och för att elever överhuvudtaget ska få slutbetyg i grundskolan och avsluta sina gymnasiestudier.

Alla Malmö skolor ska vara varje elevs bästa

Grundskoleförvaltningen har tagit ett samlat grepp för att fördjupa och förbättra sitt styr- och ledningssystem som ska möjliggöra att Malmö skolor ska bli varje elevs bästa skola. I varje elevs bästa skola uppfylls skolförfattningarnas krav och intentioner.

För att Malmö skolor ska bli varje elevs bästa krävs ett omfattande och systematiskt arbete tillsammans med samtliga anställda, arbetslag, enheter och skolor i grundskoleförvaltningen. Grundskoleförvaltningen behöver tid, resurser och kompetenser för att systematiskt och metodiskt genomföra de förändringar och utveckla den kapacitet som verksamheten behöver för att kunna stödja och utmana varje elev utifrån hens förutsättningar. Det är ett långsiktigt arbete som kräver fokus och uthållighet i flera år framöver.

Inledning

Malmö stad behöver utveckla förutsättningarna för likvärdig utbildning

Malmö stads tre skolnämnder – förskolenämnden, grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – fortsätter genom denna budgetskrivelse sitt gemensamma arbete med att lyfta fram kritiska utmaningar för barns, ungdomars och vuxnas utbildning i Malmö. Den gemensamma utgångspunkten är att utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet där alla ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet, oberoende av geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden.

Det är genom utbildning som samhället ger individen bästa möjliga förutsättningar för att självständigt utforma sitt liv, försörja sig själv och sin familj och bidra till morgondagens samhälle. Det är också så ett tryggt och inkluderande samhälle skapas. Individernas självständighet och ansvarstagande är inte bara deras utan hela samhällets bästa möjlighet. Därför behöver Malmö skapa bästa möjliga förutsättningar för förskole-, grundskole- och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnderna att bedriva det förebyggande och kompensatoriska uppdrag som nämnderna tilldelats. Förutsättningarna innefattar till exempel resurser, kompetenser, ledarskap och organisering.

Kommunfullmäktiges mål för mandatperioden lyfter fram den avgörande betydelsen av att unga och vuxna Malmöbor fullföljer en gymnasieutbildning. Kommunfullmäktiges budget 2020 konstaterar också att vägen till en gymnasieexamen börjar tidigt i utbildningssystemet. Enligt skollagen ska alla barn och elever erbjudas en utbildning som tar hänsyn till barnets/elevens behov. Varje barn och elev ska ges stöd och stimulans så att hen utvecklas så långt som möjligt. Det åligger därmed de tre skolnämnderna att utveckla en likvärdig verksamhet som har kompetens att stödja, stimulera och utmana varje barn och elev.

Eftersom en stor andel av Malmös barn och unga växer upp under socioekonomiskt ansträngda hemförhållanden är likvärdigheten en stor utmaning. Det kompensatoriska uppdraget i Malmös förskolor och skolor är omfattande. Samtidigt konstateras i förvaltningarnas systematiska kvalitetsarbete och i nämndernas årsanalyser att förutsättningarna för att erbjuda barn och elever likvärdig utbildning brister inom flera områden. Utbildningsnivån, kompetensen och språkkunskaperna varierar bland medarbetarna i stadens förskolor och skolor. I områden med hög socioekonomisk utsatthet är andelen behöriga förskollärare och lärare lägre än i områden med låg socioekonomisk utsatthet. Samtidigt har en förskola och skola med god kvalitet störst betydelse för barn som växer upp med begränsade socioekonomiska villkor. En omfattande utmaning som förenar utbildningsverksamheten i Malmö är den rådande bristen på pedagogiskt utbildad personal. Det påverkar avsevärt förutsättningarna för en likvärdig utbildning för Malmös barn och unga.

Vårdnadshavarnas utbildningsnivå och elevernas socioekonomiska hemförhållanden är den enskilt viktigaste strukturella förklaringsfaktorn till elevernas resultat. Dessa skilda hemförhållanden klarar Malmös skolor, liksom övriga skolor i landet, inte av att kompensera för tillräckligt väl. Skillnaderna mellan eleverna förstärks dessutom av boende- och skolegregationen. Detta samtidigt som blandade studiegrupper och klasser gagnar alla elever. Resultaten i grundskolan får konsekvenser för andelen elever som blir behöriga till gymnasiet. Det innebär i sin tur att allt fler elever behöver gå ett introduktionsprogram för att bli behöriga till ett nationellt gymnasieprogram. Effekterna av att staden inte i tillräckligt hög grad lyckas hantera det kompensatoriska uppdraget under förskole- och grundskoletid följer med eleverna till gymnasiet. Elevernas förutsättningar att nå målen i gymnasieskolan skiljer sig åt både mellan olika program och mellan olika skolor. På introduktionsprogrammen är genomströmningen låg och allt för få elever når behörighet till nationellt program inom avsedd tid. I förlängningen leder en låg måluppfyllelse och ett större antal avbrott till att fler individer utan gymnasieexamen är i behov av åtgärder inom det kommunala aktivitetsansvaret. Detta ställer också krav på en flexibel vuxenutbildning som kan möta individernas behov av att komplettera sin utbildning och samtidigt erbjuda alternativa studievägar på en föränderlig arbetsmarknad.

En likvärdig utbildning av hög kvalitet är avgörande för att ge varje individ bästa möjliga förutsättningar för arbete och självförsörjning men även till att bidra till ett demokratiskt och hållbart samhällsbygge. Skolnämndernas gemensamma ställningstagande är att medvetna och långsiktiga satsningar på utbildningsverksamheten är nödvändiga och avgörande för en stark och hållbar utveckling. Att investera i

barns, ungas och vuxnas utbildning är att investera i både deras och Malmös framtid.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2021 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten?

Prognostisering av antalet nyanlända elever från 2021 och framåt

Hela samhället påverkas av coronapandemin och antalet nyanlända elever som ska skolplaceras har kraftigt minskat och kommer troligtvis att göra så under hela 2020. Antalet nyanlända elever som kommit i år fram till och med vecka 33 är 366 elever jämfört med 643 elever under samma tid förra året. Alltså en minskning med 43%.

Enligt Migrationsverket har antalet asylsökande nästintill halverats sedan slutet av mars. Nedgången är en direkt följd av de försämrade möjligheterna att resa. Å andra sidan kan en snabb ökning ske om/när restriktionerna börja lättas. Denna osäkerhet gör det svårt att planera verksamhetsvolymen.

Nationella beslut påverkar nämndens uppdrag

Regeringen har utrett skolsegregation och resurstilldelning

Utredningen *Ökad likvärdighet genom minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning* tillsattes av regeringen i juli 2018 och presenterade sina slutsatser i april 2020. I uppdraget ingick bland annat att ta ställning till hur bestämmelserna kring skolplacering bör förändras för att främja en mer allsidig sammansättning av elever inom förskolan och grundskolan. Utredningen skulle även kartlägga och analysera skillnaderna i avsatta resurser för undervisning och elevhälsa mellan kommunerna och mellan de enskilda huvudmännen. Utredningens slutsatser är att det behövs ett större statligt ansvarstagande, skolvalet behöver reorganiseras, riktade statsbidrag bör omformas till sektorsbidrag och att mer resurser tillförs. Frågan om ett mer omfattande statligt ansvar för skolans resurser bör utredas vidare. Skolverket bör få en regional struktur som bland annat kan arbeta med ett gemensamt skolval. Utredningen föreslår också att krav ska ställas på att huvudmännen aktivt verkar för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter och att rektor har ansvar för att inom givna ramar verka för allsidig social sammansättning av undervisningsgrupper.

Beslut från SCB om att inte lämna ut statistik om fristående förskolor och skolor

Statistiska centralbyrån (SCB) har nyligen tagit ett beslut om att inte lämna ut statistik om fristående skolor till kommuner. Tidigare har förvaltningen kunnat ta del av uppgifter om hur många barn som kommer från familjer med utländsk bakgrund, hur många som har föräldrar som är lågutbildade, ensamstående eller har försörjningsstöd och det har legat till grund för resursfördelningen mellan olika skolor. Men den här sommaren nekades förvaltningen statistik från SCB, som ändrat sin policy med hänvisning till att vissa uppgifter kan påverka eller avslöja fristående förskolors och skolors ekonomiska förhållanden.

Beslutet kommer försvåra förvaltningens arbete med att fördela resurser efter behov. Det påverkar också tillgången till statistik om skolorna som används av vårdnadshavare och övrig allmänhet för att jämföra skolor.

Corona-viruset har lett till ny lagstiftning

Med anledning av spridningen av Corona-viruset har riksdagen antagit *Lagen om stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid* som bl a ger regeringen möjlighet att tillfälligt stänga skolverksamhet på nationell, regional och kommunal nivå. Lagen trädde ikraft den 21 mars 2020 och är skriven så att den ska kunna användas vid spridning av annan smitta i framtiden. Bestämmelserna tar sikte på allvarliga situationer när undervisning exempelvis måste ställas in för att förhindra smittspridning eller

för att en betydande del av personalen har insjuknat vid en epidemi. Regeringen har även beslutat om *Förordningen om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta*. Förordningen ger bl a huvudmännen flexibilitet att ge undervisning på annat sätt än vad som föreskrivs i skollagen. Förordningen är giltig till och med den 30 juni 2021.

Regeringen utreder en tioårig grundskola

Utredningen har i uppdrag att föreslå hur en tioårig grundskola kan införas genom att förskoleklassen görs om till årskurs ett. Syftet är att förbättra kunskapsresultaten genom att eleverna ges mer undervisning utifrån grundskolans kursplaner och inom den regel- och kompetensmässiga struktur som grundskolan har. Även de motsvarande obligatoriska skolformerna grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska utökas med ett år genom att förskoleklassen omvandlas till en ny första årskurs. Uppdraget ska redovisas senast i april 2021.

Regeringen utreder hur fler elever ska bli behöriga till gymnasieskolan

Utredningen ska föreslå hur elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolans nationella program ska ges bättre förutsättningar. Den ska även föreslå hur nyanlända elever i högstadiet och i gymnasieskolans introduktionsprogram ska få mer tid för undervisning.

Utredningen ska bl a ta ställning till: vilka skolformer och årskurser som bör omfattas av en läxhjälpssgaranti, ta ställning till om målgruppen för stödinsatserna prioriterad timplan och anpassad timplan bör utvidgas, föreslå hur en skyldighet att delta i lovskola ska utformas och ta ställning till vilka elever den ska gälla, analysera och föreslå hur skolplikten kan förlängas för nyanlända elever som inte är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan samt analysera och föreslå hur nyanlända elever i högstadiet, som omfattas av förslaget om förlängd skolplikt, ska ges kortare sommarlov och därmed mer tid till undervisning. Uppdraget ska redovisas senast i april 2021.

Regeringen utreder stärkta skolbibliotek och läromedel

En särskild utredare ska utreda och föreslå åtgärder för att stärka skolbiblioteken i syfte att ge alla elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan likvärdig tillgång till skolbibliotek. I detta ingår även att utreda och föreslå åtgärder för att öka tillgången till skolbibliotek med utbildade bibliotekariéer. Utredaren ska också föreslå hur statens roll bör se ut när det gäller läromedel i svensk skola. Uppdraget ska redovisas senast i november 2020.

Regeringen har utrett hur kvaliteten kan öka i fritidshem och pedagogisk omsorg

Utredningen om fritidshem och pedagogisk omsorg har haft i uppdrag att kartlägga och analysera vilka utvecklingsområden som finns i fritidshemmet och vid behov föreslå åtgärder för att öka kvaliteten och likvärdigheten och stärka fritidshemmets kompensatoriska uppdrag. I uppdraget ingick även att kartlägga och analysera om pedagogisk omsorg stimulerar barns utveckling och lärande och vid behov lämna förslag på hur man kan främja att barn får likvärdiga förutsättningar inför start i förskoleklass. Genom tilläggsdirektiv fick utredaren även i uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra lärmiljön i fritidshemmet.

Utredningen som presenterades i juni 2020 föreslog bland annat att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram riktmärken för gruppstorlekar i fritidshemmet. Förtydligande krav om ändamålsenliga lokaler införs. Skolverket ska ges i uppdrag att utveckla stödmaterial om systematiskt kvalitetsarbete i fritidshemmet. Ett etableringsstopp för pedagogisk omsorg införs. En huvudman inom pedagogisk omsorg ska se till att personalen ges möjlighet till kompetensutveckling samt pedagogisk handledning. Varje huvudman inom pedagogisk omsorg ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utveckla och utvärdera verksamheten. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Regeringen har utrett betygssystemet

Den 17 augusti 2020 redovisades betygsutredningen som sedan april 2018 har haft i uppdrag att utreda och lämna förslag på justeringar i betygssystemet för alla skolformer. Genom tilläggsdirektiv fick

utredningen även i uppdrag att beakta att de förslag som läggs inte ska leda till betygsinflation.

Utredningen föreslår bland annat att kompensatorisk betygssättning ska införas. Betygen A–D ska omfattas av en kompensatorisk princip, vilket innebär att betygskriterierna för betygen A–D inte behöver vara uppfyllda i sin helhet utan läraren ska vid betygssättningen göra en sammantagen bedömning och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Ytterligare ett underkänt betygssteg, Fx, ska införas för att kunna särskilja kunskaper som ligger nära gränsen för godkänt från kunskaper som ligger långt ifrån. Utredningen bedömer att insatser för att motverka betygsinflation och olikvärdig betygssättning bör utredas vidare.

Nytt kvalitetsramverk för skolan tas fram av myndigheter

Regeringen har givit Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Skolforskningsinstitutet ett gemensamt uppdrag att sammanställa avgörande framgångsfaktorer för skolutveckling och föreslå delmål och indikatorer för uppföljning och analys av skolhuvudmännens verksamhet och resultat. Uppdraget ska resultera i underlag till ett samlat kvalitetssystem för skolor på nationell nivå. Uppdraget ska redovisas i augusti 2020.

Skolverket digitaliserar de nationella proven

Skolverket håller på att digitalisera de nationella proven. För att eleverna ska kunna genomföra proven digitalt behöver alla skolor ha nödvändig teknik och kompetens på plats. Skolverket stödjer skolor och huvudmän i förberedelsearbetet. Införandet av digitala nationella prov kommer att ske successivt. Det innebär att provtjänsten kommer att tas i bruk 2022 för ett antal betygsstödjande digitala bedömningsstöd och de första digitala nationella proven kommer att genomföras 2023. Under 2022 kommer skolorna få möjlighet att testa och bekanta sig med den nya digitala provtjänsten. Inför införandet deltar 100 skolor i en försöksverksamhet under åren 2018–2021 i syfte att undanröja de huvudsakliga hindren i övergången till digitala prov.

Statskontoret utreder om förändrad klagomålshantering kan göra att lärare och rektorers arbetsbörda minskar

Enligt skollagen ansvarar huvudmannen för att ta emot och utreda klagomål mot verksamheten. Trots det anmäler många vårdnadshavare ärenden till Skolinspektionen, utan att först ha vänt sig till huvudmannen. Detta ökar administrationen för lärare och rektorer, eftersom den utredningsprocess som en skola behöver göra i samband med en anmälan till Skolinspektionen är mycket omfattande och tidskrävande, och ofta sker under stor tidspress. Dessutom överdokumenterar många lärare på grund av risken att bli anmäld till Skolinspektionen.

För att komma till rätta med problemet ska Statskontoret utreda klagomålshantering och ge rekommendationer för hur fler klagomål kan lämnas till, och hanteras hos, huvudmannen, och hur lärares och rektorers dokumentation i samband med klagomål och anmälningar kan minska. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2020.

Prövning av grundskoleämnen i gymnasieskolan möjliggörs

Regeringen har beslutat om nya bestämmelser som gör det möjligt för gymnasieelever att pröva grundskoleämnen i gymnasieskolan. Elever som läser grundskoleämnen i gymnasieskolan kommer nu att kunna genomgå prövning i dessa ämnen på sin skola i stället för att behöva vända sig till en grundskola. Prövningen ska vara avgiftsfri om eleven fått betyget F eller fått ”streck”. Ändringarna träder i kraft den 15 juli 2020.

Förlängd möjlighet till läraranställning under kompletterande pedagogisk utbildning

För att underlätta för den som har tillräckliga ämneskunskaper för att kunna byta yrke och bli lärare infördes 2016 en försöksverksamhet med tidsbegränsade anställningar för personer som går viss kompletterande pedagogisk utbildning. Regeringen beslutade den 17 juni att förlänga

försöksverksamheten så att bestämmelserna får tillämpas på anställningar som påbörjas senast höstterminen 2025. Försöksverksamheten innebär att personer får anställas under två eller tre år för att bedriva undervisning i ämnen där det råder brist på behöriga lärare, under förutsättning att de har ämneskunskaperna och samtidigt genomför en kompletterande pedagogisk utbildning för att uppnå en lärarexamen. Bestämmelserna som ursprungligen skulle tillämpas på anställningar som påbörjas till och med höstterminen 2020, ska nu kunna tillämpas under ytterligare fem år.

Förändringar i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i grundskoleverksamheten

Styra och leda för medborgarna och brukarna

Malmö stad som helhet skulle behöva tydliggöra organisationens och uppdragets fokus gentemot brukare och medborgare. Att hela organisationen och alla dess delar arbetar för att möta Malmöbornas behov och rättigheter kan inte nog betonas. Genom att omsätta ett tydlig fokus på brukare och medborgare skulle Malmö stad ytterligare utveckla service och tjänster så att de möter hela Malmös behov.

För att kommunfullmäktiges mål ska kunna förverkligas behöver stadens alla delar utveckla ett systemsynsätt i styrning och ledning av verksamheten. Kommunfullmäktiges målsättningar är inte i sig tillräckliga för att de ska uppnås. Medarbetarnas kompetens och motivation, stadens organisering och ledarskap, arbetssätt och samverkan inom alla delar, resursfördelning, kommunikation samt inte minst kulturen inom verksamheterna är lika viktiga som tydliga mål för att Malmö stad ska leva upp till sitt uppdrag gentemot Malmöborna. Staden behöver utveckla en styrning och ledning som har effekt på verksamheten och därmed för brukarna och medborgarna.

Effektivisera stadsövergripande lokalförsörjning och framtagande av detaljplaner för grundskola

I Malmö stad som helhet råder ett stort behov av att ytterligare förtydliga hur stadens förvaltningar kan stödjas i sin lokalplanering och hur lokalförsörjningen kan bli mer ändamålsenlig. För att åstadkomma detta pågår arbetet med en ny lokalförsörjningsfunktion inom stadskontoret. Denna bör framgent rikta ett särskilt fokus kring kostnadsstyrningen, hur stadens förvaltningar kan erhålla mer ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaliseringar för ny kapacitet samt hur tiden från beställning till slutförande kan kortas ner.

Grundskoleförvaltningen har i flera planeringsprocesser blivit varse att den tid det tar att ta fram detaljplaner för nya grundskolor utökats från i genomsnitt ett till två år och att processen från beställning till invigning nu är sex år istället för som tidigare fem år. Detta är särskilt problematiskt då befolkningsprognosen sträcker sig fem år på delområdesnivå. Det är betydligt svårare att planera i tidigt skede om realisationen av projekten sker sex år efter beställning. Ett större fokus på att effektivisera arbetsprocessen beträffande framtagande av nya detaljplaner skulle således underlätta för grundskolenämndens planering av elevplatser.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

När samhällsekonomin utsätts för påfrestningar riskerar familjers möjligheter till självförsörjning att påverkas negativt. Förutsättningarna för stadens barn och unga som redan idag växer upp under ansträngda förhållanden riskerar att förvärras och bli mer långvariga. Tidiga insatser kring barn och unga och ett gemensamt arbete i staden är då avgörande. Genom att tillgängliga resurser kopplas samman och utnyttjas samordnat kan arbetet med barn och unga blir mer effektivt.

Malmös nämnder behöver ges stärkta förutsättningar att sluta upp kring barn och unga. Forskning visar att en lyckad skolgång är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för att motverka psykisk ohälsa. När främjande och förebyggande insatser inte når fram eller inte är tillräckliga behöver det finnas lättillgängliga stöd- och hjälpinsatser för de barn, unga och familjer som behöver dem. Malmös förskolor och skolor är en viktig arena för att ge alla stadens barn och unga förutsättningar för en rolig, trygg och lärorik uppväxt och jämlika livsvillkor på sikt, medan socialtjänsten arbetar för att förhindra att barn och ungdomar far illa samt ger stöd och hjälp till de som behöver det. Tillsammans kan nämnderna också bidra till att fler

vårdnadshavare känner sig trygga i sitt föräldraskap och med att stötta sina barn under deras skolgång.

En förutsättning för att stärka det gemensamma arbetet kring barnen och ungdomarna i Malmö är att det finns strukturerade och tydliga former för samverkan mellan nämnderna och med andra myndigheter. En viktig arena är *Samverkan för barn och unga i Malmö* (SBUM), en samverkansgrupp med representanter från utbildningsförvaltningarna, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningarna, samt från polisen.

SBUM har fått i uppdrag av berörda förvaltningsdirektörer att ta fram en handlingsplan inför perioden 2021-2023 för genomförande av aktiviteter i samverkan kring barn och unga som har behov av stöd från mer än en förvaltning. Aktiviteterna i handlingsplanen ska bidra till att tillgodose behoven hos barn och unga, öka effektiviteten genom ett samordnat utnyttjande av resurser, att identifiera och ta fram samverkansstrukturer och arbetsmodeller samt att vid behov skapa nya insatser och stärka befintliga insatser. Handlingsplanen ska knytas till kommunfullmäktiges mål och utgå från gemensamt prioriterade målgrupper och behov.

SBUM har identifierat ett antal målgrupper som behöver prioriteras i samverkansarbetet:

- Utsatta barn och unga, ofta i familjer med omsorgssvikt
- Barn med normbrytande beteende eller kriminalitet
- Placerade barn
- Barn och ungdomar med psykisk ohälsa, där Malmö stad kan gemensamt uppmärksamma och stödja barnen men inte behandla
- Barn och ungdomar med funktionsnedsättningar.

Kartläggningsarbetet under våren 2020 har visat på styrkor i samverkansarbetet i Malmö. Det gemensamma arbetet på familjecentralerna innebär bättre möjligheter för nämndernas uppsökande verksamhet samt för att tidigt nå familjer och erbjuda stöd och insatser. Det så kallade akutteamet lyfts fram som ett framgångsrikt samarbete mellan grundskolan och socialtjänsten kring elever med omfattande normbrytande beteende.

Kartläggningen har även visat på en del områden där insatser behöver stärkas eller där det behövs nya insatser eller arbetssätt för att säkra barn och ungas likvärdiga livsvillkor i Malmö. För att varje medarbetare som arbetar med barn i Malmö ska veta vart de kan vända sig om de möter ett barn i behov av stöd, behövs en tydlig överblick över vilka insatser som finns i staden och hur samarbetet mellan förvaltningar fungerar. För barn och unga som har riskfaktorer för att utveckla problem finns det ett behov av ett mer systematiskt gemensamt arbete mellan fler nämnder.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågor:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver och varför?
- Hur planerar nämnden att finansiera kommande verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling?

Verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling som pågår eller planeras framåt

Viktigt att hålla i arbetet med all personal för att utveckla varje elevs bästa skola

Varje elevs bästa skola är grundskoleförvaltningens mest omfattande och prioriterade utvecklingsarbete/åtagande som berör alla delar av organisationen och alla medarbetare. I varje elevs bästa skola

- lyckas varje elev
- lär varje elev utifrån sina förutsättningar
- utvecklar varje elev kunskaper, värden, färdigheter och förmågor för ett aktivt och självständigt liv
- har varje elev framtidstro, förmåga och möjlighet att göra egna val

I varje elevs bästa skola uppfylls skolförfattningarnas avsikter och mål. Här uppfylls grundskolenämndens mål om måluppfyllelse och likvärdighet. Här skapas en hållbar utveckling.

Förvaltningsledningen har antagit grundskoleförvaltningens strategiska ramverk för varje elevs bästa skola. Ramverket pekar ut gemensam riktning och övergripande långsiktigt tillvägagångssätt för medarbetare, skolor och förvaltningen som helhet. Riktningen anges som fyra VAD:

- Vår gemensamma riktning styr prioriteringar och beslut
- Vårt ledarskap ger resultat och effekter för våra elever
- Vårt kvalitets- och förbättringsarbete baseras på data och evidens
- Vi fördjupar vårt lärande systematiskt och tillsammans

De fyra VAD:en definierar vad alla medarbetare i grundskoleförvaltningen gör och att vi gör det tillsammans. VAD:en konkretiseras i HUR på tre nivåer – medarbetare på skolor, skolledningar och förvaltningsledning/stab. HUR:en beskriver operativa och strategiska handlingar. Genom dessa handlingar levandegör medarbetarna ramverket. Så skapar vi varje elevs bästa skola.

Det strategiska ramverket är en del i grundskoleförvaltningens styr- och ledningssystem. Det skapar samsyn och sammanhang, tydliggör ansvar och relation mellan olika nivåer och funktioner och stödjer ett kontinuerligt lärande och förbättringsarbete. Ramverket tar sin grund i internationell och nationell forskning om framgångsrika skolsystem och betonar särskilt det som är relevant för Malmös grundskolor.

Under de kommande åren förskjuts fokus inom arbetet med varje elevs bästa skola – från att bygga styr- och ledningssystemets strukturer till att införa och befästa det utvecklade arbets- och förhållningssättet. Fortfarande återstår några delar i systemet att bygga eller bygga klart. Huvuddelen av arbetet behöver nu inriktas mot att införa och befästa de strukturer, processer och metoder som medarbetare, skolor och förvaltning har utvecklat. Denna del av arbetet – implementeringsfasen – är en av de viktigaste och svåraste i varje utvecklingsarbete. Erfarenheter visar att det är lätt att släppa taget, att tro att framtagna processer sitter och att tänka att arbetet är i hamn. Då riskerar utvecklingsarbetet att inte sätta sig i organisationen och att inte göra någon skillnad för medarbetare och verksamhet. Det misstaget ska grundskoleförvaltningen försöka undvika. Förvaltningen kommer därför de kommande åren att ha stort fokus på att implementera – införa, befästa och skapa vana – de strukturer, processer och metoder som

utvecklats. Förvaltningen kommer återkommande följa upp hur arbetet går och vad vi lär av det. Uppföljning är ett av de viktigaste verktygen i en implementeringsfas. Att återkommande och systematiskt återkomma till en fråga eller ett arbetssätt är en god garant för att se till att det sker, och möjliggör lärande och eventuella justeringar utifrån lärdomarna.

Ett viktigt stöd i skolornas arbete är förvaltningens systematiska kapacitetsstöd. Kapacitetsstödet, som löpande stödjer och utmanar varje skola, syftar till att stödja hela skolans kapacitetsutveckling och professionsstödet riktas direkt till klassrummet för att förstärka arbetet med varje elevs bästa skola.

Som en del i att stödja och säkerställa implementeringen av varje elevs bästa skola i hela organisationen, varje arbetslag och hos varje medarbetare har grundskoleförvaltningen en forskarsamverkan med forskare från Umeå och Karlstad universitet. De utsedda forskarna – Olof Johansson och Lars Svedberg – följer, tillsammans med grundskoleförvaltningens vetenskapliga utvecklingsledare, grundskoleförvaltningens implementering av det strategiska ramverket. Forskningsamverkan studerar implementeringen inom ramverkets samtliga nivåer – förvaltningsledning/stab, skolledning, medarbetarna på skolorna – samt gränssnittet dem emellan.

Avgörande att säkra kompetensförsörjningen

Befolkningsprognosen visar att den starka tillväxten av barn i skolåldrarna väntas fortsätta de närmaste åren, och Malmö är en region där elevökningen är extra hög. Parallellt råder en nationell lärarbrist där lärarutbildningarna inte förmår utbilda i takt med behoven samtidigt som stora lärargrupper uppnår pensionsålder. Arbetsmarknaden blir mer rörlig, studenter blir klar med sin utbildning allt senare i livet och många medarbetare är mer benägna att byta både arbetsgivare och yrke idag än tidigare. Inte bara lärare utan även skolledare och medarbetare inom elevhälsan bedöms bli svårrekryterade yrkesgrupper framöver. Brist på personal och hög personalomsättning har stor inverkan på förutsättningarna att bedriva och utveckla en kvalitativ verksamhet.

Behovet av behöriga lärare är stort i Malmö stad och grundskoleförvaltningen bedriver därför ett prioriterat arbete med kompetensförsörjningen inom ett av förvaltningens två utvecklande åtaganden. Förvaltningens strategier handlar dels om åtgärder för att öka antalet lärare, dels om åtgärder för att utveckla organisation och arbetssätt så att kompetens används på bästa sätt. Insatserna verkar på både kort och på lång sikt och utgår från Malmös lokala behov. Strategin är att pröva många och nya vägar samtidigt. En viktig poäng är att det inte enbart handlar om olika sätt att rekrytera fler lärare, utan även om att arbeta på nya sätt och att samverka mellan lärare och andra yrkesgrupper. För detta krävs en väl fungerande styrning och ledning från huvudmannen och på skolan.

Följande befintliga delprojekt inom åtagandet beräknas fortsätta under 2021:

- Uppdragsutbildning fritidshem
- Behörig på arbetstid
- Nyanlända lärare
- Arbetsintegrerad lärarutbildning
- Kompletterande kompetenser - Grundskolepedagog
- Verksamhetsförlagd utbildning, VFU, i Malmö stads grundskolor

Utöver dessa kommer ytterligare delprojekt drivas under 2021 då kompetensförsörjning fortsätter som ett av grundskoleförvaltningens utvecklande åtaganden. Under inledande del av hösten 2020 utreds följande områden: Implementering av Stratsys-bemanning, kompetenskartläggning obehöriga lärare, locka arbetssökande ungdomar till läraryrket, tillvarata kompetens inom vikariebanken samt ytterligare kompletterande kompetenser.

Undersöker hantering av segregation samt matematikundervisning

Utöver pågående arbete med de två utvecklande åtagandena, Fördjupa och förbättra styr- och ledningssystemet för varje elevs bästa skola och Kompetensförsörjning, arbetar förvaltningen också med

två undersökande åtaganden - Hantera segregationens effekter samt Matematikundervisning för alla. Dessa åtaganden undersöker frågeställningar som grundskoleförvaltningen behöver ha svar på för att kunna utveckla verksamheten.

Inom åtagandet Hantera segregationens effekter är huvudfrågan *vilka möjligheter har förvaltningen att motverka skolsegregation och skapa en mer hållbar blandning av elever från olika socioekonomiska hemförhållanden.*

Åtagandet Matematikundervisning för alla söker svar på frågorna *varför lyckas inte matematikundervisningen stimulera alla elevers lärande så att de når ämnets mål och vad är det som behöver förbättras inom matematikundervisningen så att den svarar mot alla elevers behov.*

När åtagandenas undersökningar och analyser är genomförda, kommer förvaltningen att ha underlag för att ta ställning till ett eventuellt fortsatt arbete – vad kan förvaltningen göra för att hantera segregationens effekter respektive utveckla en matematikundervisning som svarar mot alla elevers behov. Att förvaltningsledningen beslutar om ett fortsatt arbete med utvecklande åtaganden för kommande år är därmed fullt möjligt.

Malmös elever har högre meritvärde än kommungenomsnittet

Det genomsnittliga meritvärdet för alla elever i årskurs 9 vid Malmö stads grundskolor 2019/2020 var 224,3 (234,6 exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund). Det betyder ett år till med stigande genomsnittligt meritvärde sedan läsåret 2016/17. Även andelen elever i årskurs 9 med grundläggande behörighet till gymnasieskolan fortsätter att öka, från 75,9 procent förra läsåret till 77,9 procent detta läsår (från 81,3 till 83,6 procent exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund). Andelen behöriga elever i årskurs 9 efter sommarskola är 81,7 procent (87,0 procent exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund).

Malmös skolors meritvärde 2019, 219,4 var högre än det genomsnittliga meritvärdet i Sverige men under storstädernas genomsnitt (använder fjolårets resultat för att kunna jämföra nationellt). Kostnaden per betygspoäng är lägre i Malmös kommunala skolor jämfört med genomsnittet i landet och genomsnittet i storstäderna. SKR och SCB har tagit fram ett utvecklingsnyckeltal där hänsyn tas till kommunens socioekonomiska struktur i jämförelse mot faktiskt meritvärde. Malmös meritvärde 2019 var 4,7 poäng högre än förväntat utifrån tillgängliga resurser.

Statistiken nedan gäller tidigare läsår eftersom det för dessa finns jämförande nationell statistik.

I tabellerna nedan visas meritvärden för kommunala skolor, kostnaden per betygspoäng samt avvikelse från förväntat meritvärde.

Elever i åk 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	2016	2017	2018	2019
Alla kommuner (ovägt medel)	219,3	211,5	217,7	218,4
Göteborg	218,5	205,3	215,7	217,5
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	230,7	220,8	227,8	229,7
Malmö	223,1	214,8	220,9	219,4

Kostnad per betygspoäng i år 9 i kommunala skolor, kr/betygspoäng	2016	2017	2018
Alla kommuner (ovägt medel)	382	440	451
Göteborg	451	507	501
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	392	431	432
Malmö	375	420	425

Elever i år 9 genomsnittligt meritvärde avvikelse från modellberäknat värde kommunala skolor, meritvärdespoäng	2016	2017	2018	2019
Alla kommuner (ovägt medel)	-3,1	-3,0	-2,5	-2,7
Göteborg	-1,3	-3,7	-6,8	-4,3
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	5,2	3,4	3,0	3,6
Malmö	7,0	3,8	8,5	4,7

Elever i år 9 genomsnittligt meritvärde kommunala skolor (modellberäknat värde) (U15458). Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Modellberäknade värden för genomsnittligt meritvärde har tagits fram av SKR i en regressionsmodell där kommunen jämförs med övriga kommuner och där hänsyn tas till behov av ekonomiskt bistånd, nyanvandrade elever (0-4 år), föräldrars utbildningsnivå, kön samt fr.o.m. 2017 andel elever med okänd bakgrund. Avser elever i kommunala skolor i kommunen oavsett var de är folkbokförda. Källa: SKR och SCB.

Malmö skolor är billigare än genomsnittet

Nettokostnaden för en elev i grundskolan i Malmö är lägre än både landets och storstädernas genomsnitt. Malmö kostnadsutveckling har ökat med 9,0 % mellan 2016 och 2019, vilket är lägre än den genomsnittliga utvecklingen för storstäderna som är 9,7 %.

Nettokostnad grundskola år 1-9, kr/elev	2016	2017	2018	2019
Alla kommuner (ovägt medel)	101 029	104 174	107 396	110 130
Göteborg	108 654	110 973	114 713	118 921
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	103 351	105 997	108 864	113 366
Malmö	100 515	102 815	104 488	109 520

Nettokostnad grundskola åk 1-9, kr/elev (U15013) Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Kommunens samtliga kostnader för grundskola åk 1-9 minus intäkter dividerat med genomsnittligt antal inskrivna elever år t-1 och år t som var folkbokförd i kommunen. Källa: SCB och SKR.

Sveriges kommuner och regioner, SKR, har tagit fram ett nyckeltal som visar skillnaden mellan kommunens verkliga kostnad för grundskola och en referenskostnad som baseras på kommunens strukturella kostnader. Tabellerna nedan visar värden i dels procent och dels i miljoner kronor. Negativa värden visar lägre kostnadsläge än förväntat.

Av tabellerna nedan framgår att grundskoleförvaltningens nettokostnad är 0,3 % lägre än förväntat med hänsyn till Malmös demografiska struktur. I kronor räknat är avvikelserna 10 Mkr.

Nettokostnadsavvikelse grundskola F-9, (%)	2016	2017	2018	2019
Alla kommuner (ovägt medel)	2,1	3,0	3,3	1,8
Göteborg	7,0	7,0	6,4	8,5
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	2,5	1,8	1,5	3,4
Malmö	-0,7	-2,1	-3,7	-0,3

Nettokostnadsavvikelse grundskola F-9, miljoner kronor	2016	2017	2018	2019
Alla kommuner (ovägt medel)	0	0	2	0
Göteborg	364	387	374	520
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	285	267	289	403
Malmö	-21	-71	-135	-10

Nettokostnadsavvikelse grundskola F-9, (%) (N15001). Avvikelse i procent mellan nettokostnad och referenskostnad för grundskola inkl. förskoleklass, kr/inv. Nettokostnad är bruttokostnad minus bruttointäkt. Referenskostnaden bygger på nettokostnaden för grundskola och förskoleklass i riket, andel 6-15-åringar i kommunen, barn med utländsk bakgrund samt antaganden om merkostnader för små skolor och skolskjuts. Därutöver tillkommer del av standardkostnaderna från delmodellerna löner, bebyggelsestruktur och befolkningsutveckling. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat. Källa: SKR.

Malmö sätter resurserna i klassrummet

En viktig orsak till grundskoleförvaltningens framgångsrika utveckling är att förvaltningen har koncentrerat största möjliga resurser till skolorna så att de kan användas i arbetet närmast eleverna. Tabellen nedan visar utvecklingen av resurserna som har använts för undervisning i Malmö.

Kostnad för undervisning i kommunal grundskola åk 1-9. kr/elev	2016	2017	2018	2019
Malmö	61 616	67 344	71 116	75 040

Källa: Kolada

Resurserna som används till undervisning har ökat med 21,8 % mellan åren 2016 och 2019. Det ska jämföras med de totala nettokostnaderna som har ökat med 9,0 % under motsvarande period. En allt större andel av förvaltningens totala resurser läggs på undervisning.

Sammanfattningsvis har Malmös skolor bedrivit skolverksamheten på ett allt mer effektivt sätt med ett elevresultat som överträffat det förväntade med hänsyn till Malmös socioekonomiska struktur. En del av förklaringen till resultatförbättringen antas vara att en större del resurserna har riktats till undervisning.

Elevantalet fortsätter att öka

Grundskoleförvaltningen står inför betydande utmaningar i arbetet med att öka skolresultaten och samtidigt minska kostnaden per betygspoäng.

Antalet folkbokförda personer i åldern 6 - 15 år beräknas öka med ca 2 600 fram till 2025. Utöver folkbokförda elever beräknas att det tillkommer cirka 100 asylsökande årligen. Det ökade antalet elever innebär behov av 5 nya medelstora skolor, kommunala eller fristående. Det kommer att finnas behov av cirka 200 nya lärartjänster, i kommunal eller fristående verksamhet, utöver behovet att ersätta avgångar av lärare. Med cirka 800 nyanlända elever som tillkommer årligen finns också behov av att rekrytera lärare för studiehandledning på modersmål och modersmålsundervisning.

Samtidigt kan grundskoleförvaltningen konstatera att ökningen av antalet elever för första gången sedan förvaltningen bildades är långsammare än vad som budgeteras. Hittills under 2019 har elevökningen legat under budget. Den minskade ökningen beror såväl på ett minskat inflöde av nyanlända elever som en ökad utflyttning av elever.

Diagram för prognos av antal individer i åldersgruppen 6-15 år i Malmö de kommande åren. Källa: Malmö stad, Befolkningsprognos 2020-2030 PRELIMINÄR

Kostnad för fler elever i fritidshem kompenseras inte

Andelen barn som är inskrivna i stadens fritidshem har ökat från 59 % 2013 till 61,8 % 2019. Skillnaden på 2,8 procentenheter motsvarar cirka 492 fler barn för vilka förvaltningen måste bereda plats i fritidshem. Denna ökning av andelen barn med plats i fritidshem från 59 % till 61,8 % motsvarar en merkostnad på cirka 17,5 Mkr som grundskolenämnden inte kompenseras för i Malmö stads resursfördelning. Förvaltningen har således skapat utrymme för kostnadsökningen inom befintlig ram med befintliga medel.

Malmöelevernas föräldrar har lägre utbildningsnivå än storstädernas

Föräldrarnas utbildningsnivå visar det enskilt största sambandet med elevernas skolprestationer. Elever med högutbildade föräldrar presterar avsevärt bättre i skolan än elever vars föräldrar har lägre utbildning. 57 % av eleverna i Malmös kommunala grundskolor har föräldrar med eftergymnasial utbildning läsåret 2019/2020. Genomsnittet i storstäderna är 65 % motsvarande period.

Malmö har en större andel nyanlända elever än riket

Under de senaste åren har grundskoleförvaltningen skrivit in, kartlagt och introducerat drygt 1 000 nyanlända elever årligen. Malmö skiljer sig från den genomsnittliga kommunen i Sverige och storstäderna genom en större andel nyinvandrade elever och elever med utländsk bakgrund. Se tabellen nedan.

Den högre andelen nyinvandrade elever kräver att en större andel av resurserna används för stöd till eleverna i form av till exempel modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål.

Nyinvandrade och elever med okänd bakgrund i kommunal grundskola åk 1-9, andel (%)	2016	2017	2018	2019
Alla kommuner (ovägt medel)	10,7	9,8	9,2	8,4
Göteborg	8,7	7,6	8,2	7,5
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	8,0	7,8	8,3	8,2
Malmö	10,6	10,6	11,0	10,8

Nyinvandrade elever i grundskola år 1-9, hemkommun, andel (%) (N15901). Antal nyinvandrade elever folkbokförda i kommunen inskrivna i grundskolan dividerat med antal elever folkbokförda i kommunen inskrivna i grundskolan. Nyinvandrade är elever som har kommit till Sverige under de senaste 4 åren. De har inte bott i Sverige eller gått i svensk skola tidigare. Källa: SCB och SKR.

Utländsk bakgrund bland elever i åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)	2016	2017	2018	2019
Alla kommuner (ovägt medel)	22	22	22	23
Göteborg	36	36	37	36
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	35	35	36	36
Malmö	52	52	52	52

Källa: SCB och SKR.

Gemensam mottagning med gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Skolstart Malmö är en ny gemensam mottagning för nyanlända elever från förskoleklass till gymnasieskola. På Skolstart Malmö kartläggs eleverna som sedan skolplaceras av skolplaceringsenheten. Under innevarande år har antalet nyanlända elever minskat i jämförelse med tidigare år. Därför är den framtida omfattningen på mottagningsverksamheten svår att bedöma.

Effektivisering via administrativt stöd till skolorna

Förvaltningen strävar efter att minska det administrativa arbetet i skolorna så att pedagoger och skolledning ska kunna ha mera tid för arbetet med eleverna. Kostnaderna för den centrala administrationen inklusive myndighetsutövning har minskat från 5,0 procent av de totala intäkterna 2014 till 3,6 procent i budget 2020.

Malmöeleverna delar på färre lärare

Malmös lärartäthet är 12,4 elever per lärare omräknat till heltidstjänster. Malmös lärartäthet är högre än andra storstäders men lägre än rikets genomsnitt. Lärartätheten har ökat det senaste året. Om Malmös lärartäthet skulle förbättras så att den motsvarar riksgenomsnittet, skulle cirka 240 nya lärartjänster på heltid behöva inrättas utöver nuvarande lärartäthet i årskurs 1 - 9. Tabellen nedan visar antalet elever per lärare omräknat till årsarbetare i kommunal grundskola.

Elever/lärare (årsarbetare) i kommunal grundskola, antal	2016	2017	2018	2019
Alla kommuner (ovägt medel)	11,7	11,5	11,5	11,5
Göteborg	12,1	12,3	12,2	12,4
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	12,4	12,8	12,8	12,8
Malmö	12,3	12,5	12,8	12,4

Andelen lärare med lärarlegitimation är lägre i Malmös kommunala skolor jämfört med storstäderna samt riket. Svårigheten att rekrytera lärare utgör ett stort hinder. Tabellen nedan visar andelen lärare med lärarlegitimation omräknat till heltidstjänster.

Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%)	2016	2017	2018	2019
Alla kommuner (ovägt medel)	70,2	70,2	69,2	69,0
Göteborg	72,2	71,8	71,1	71,6
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	73,8	73,5	73,3	72,6
Malmö	69,9	67,5	68,3	66,2

Källa: Kolada

Medarbetarnas uppfattningar viktiga för bilden av Malmös skolor

Bilden av Malmös skolor har stor betydelse för Malmö som helhet. Den påverkar vårdnadshavares val av skola och grundskoleförvaltningens möjlighet att attrahera lärare och andra medarbetare. Det är därför viktigt att ge en positiv, enhetlig och nyanserad bild av Malmö stads skolor. Detta görs bland annat genom att förvaltningen stöttar skolorna i arbetet med digitala kanaler som tex skolsidorna på malmo.se och konton på sociala medier. Under kommande år kommer stödet att utvecklas och effektiviseras.

Medarbetarnas uppfattning av hur verksamheten styrs och leds har stor betydelse eftersom de är viktiga ambassadörer. En transparent organisation erbjuder insyn som bidrar till delaktighet. Därför är internkommunikationen viktig. Då grundskoleförvaltningen är en stor organisation och informationsflödena komplexa, är en bra struktur för kommunikationen avgörande. Kommande år kommer strukturen för internkommunikationen ses över. Därefter kommer förvaltningen förtydliga hur de interna kommunikationskanalerna ska användas.

Samarbetar med fackliga organisationer för att utveckla arbetsmiljön

Utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv kommer grundskoleförvaltningen de kommande åren att arbeta aktivt med bemanning, arbetstidernas förläggning och schemafrågor. Det partsgemensamma projektet ”HÖK 18” har pågått sedan 2019 och fokuserar på områdena arbetsmiljö, arbetsorganisation, arbetstid och bemanning med fokus lärare. Projektet avslutas under året och flertalet av de åtgärder som projektet föreslår kommer ha bäring under 2021 och framåt.

Läraryrket leder till löneglidning

Löneutvecklingen för lärare har under de senaste åren legat på en hög nivå. Utöver löneavtalen har lönenivån drivits upp genom den stora efterfrågan på lärare. Vid nyanställning ökar lönenivån och genomsnittslönen. Löneglidningen, som är löneökning utöver avtalsnivåer, låg 2019 på 0,49 procent. I bokslutet 2019 konstaterades att löneglidningen utgjorde en merkostnad på 6,4 Mkr utöver avtalsnivån. Förvaltningen har numera central styrning av lön i samband med anställning, vilket kan ha minskat löneglidningen något. Då det fortsättningsvis råder brist på utbildade lärare är prognosen att fortsatta satsningar på lärarnas löner behöver göras.

IT-stöd förbättrar bemanningsplaneringen

Ett bra och enhetligt IT-stöd för bemanningsplanering är en förutsättning för att förvaltningen ska kunna arbeta proaktivt inom områdena arbetstid och bemanningsplanering. Ett gemensamt och verksamhetsanpassat IT-stöd underlättar bemanningsplaneringen på skolnivå och möjliggör för förvaltningen att få en helhetsbild. Utredning pågår kring vilket/vilka IT-stöd som bäst passar förvaltningens behov. Malmö stad har köpt in ett nytt system *Medvind* som ska supporta i bemanningsplaneringen inklusive hantering av korttidsbemanning. Systemet kommer att testas i grundskoleförvaltningen under 2021.

Effektiviserar och verksamhetsanpassar rekryteringen

Förvaltningens arbete med alternativa rekryteringsmetoder fortsätter att utvecklas under 2021. Arbetet är efterfrågat av verksamheten och under 2021 kommer ett antal utvecklingsinsatser kopplat till alternativa rekryteringsmetoder att genomföras.

Lokalkostnaderna har hållits nere tack vare förtätning

Lokalkostnaderna utgör en betydande del av grundskolenämndens kostnader. Rena hyreskostnader utgör cirka 698 Mkr i budget 2020. Förvaltningen har antagit riktlinjer – Lokalprogrammet – för skolbyggnader och skolans inredning för att standardisera och optimera kostnaderna vid om- och nybyggnation. Tabellen nedan visar utvecklingen av lokalkostnader per elev.

Kostnad för lokaler i kommunal grundskola åk 1-9. kr/elev	2016	2017	2018	2019
Malmö	20 698	20 699	21 605	22 487

Källa: Kolada

Lokalkostnaderna per elev har ökat med 8,6 % mellan åren 2016 och 2019. Lokalkostnadsökningen har hållits nere tack vare att lokalprogrammet har tillämpats samt att många skolor har förtätats med fler elever.

Grundskoleförvaltningen har från läsåret 2014/2015 utökat antalet elever i genomsnitt per klass från 23 till 24,5 elever. Om förvaltningen skulle ha fortsatt med 23 elever per klass skulle det med 2019 års volymer behövts 73 fler klasser, årskurs 1-9, än det finns idag. Detta motsvarar en förtätning med cirka 1 700 elever från läsåret 2014/2015 till läsåret 2018/2019, vilket i sin tur motsvarar mer än ett helt års ökning av befolkningen i åldersgruppen 6 - 15 år eller tre medelstora skolor. Ytterligare ökning av antalet elever per klass är svår att genomföra i befintliga lokaler.

Förtätade skolor ställer ytterligare krav på lärmiljön

De senaste årens elevtillväxt har medfört en kraftig förtätning på många skolor. Det påverkar såväl elevernas som medarbetarnas arbetsmiljö och lärmiljö. Grundskoleförvaltningen behöver se över hur lärmiljön bör utformas för att kunna härbärgera många elever och samtidigt möta elevernas differentierade förutsättningar och behov i undervisningen.

Utvecklar ett långsiktigt lokalresursprogram

Grundskole- och serviceförvaltningen utvecklar arbetet med den långsiktiga samplaneringen för befintliga grundskolelokaler. Syftet är att ta fram ett gemensamt program mellan serviceförvaltningen (stadsfastigheter) och grundskoleförvaltningen för utveckling av grundskolornas lokalresurser inom en 5-10 årsperiod. Med ett gemensamt program får förvaltningarna insyn i varandras planering på objektsnivå. Målet är att programmet skall effektivisera hanteringen av fysiska åtgärder på en grundskola för att i förlängningen minimera intrånget i skolverksamheten. Programmet skall dessutom utgöra ett fullgott underlag vid beslutsfattande samt skapa systematik kring hur skollokalernas utformning stödjer den pedagogiska verksamheten. I ett initialt skede pågår ett internt arbete där grundskoleförvaltningens enhet för lokalplanering, genom sin samlade kompetens och kunskap om skollokalernas skick och behov av utveckling, tar fram åtgärder i respektive skola som kan ingå i programmet.

Utvecklar likvärdiga och ändamålsenliga skollokaler

Hur nya skolor utformas baseras på grundskoleförvaltningens lokalprogram som specificerar bland annat undervisningslokaler, grundutrustning, teknik och säkerhet för nya grundskolor. Programmet utvecklas kontinuerligt för att möta nya behov och för att skapa varje elevs bästa skola. Lokalprogrammet har bidragit till att minska lokalytorna i nya skolor, jämfört med de som byggdes under stadsdelsförvaltningstiden, med cirka 20–25%. Förändringen bör återspeglas i produktionskostnaderna. Ett färdigt program i händerna på arkitekterna innebär även att arbetstiden under projekterings- och planeringsprocessen optimeras.

För att prioritera bland verksamhetens behov av lokalförändringar har grundskoleförvaltningen en styrande lokalgrupp. Lokalgruppens arbete syftar bland annat till att effektivisera resurserna inom planeringsprocessen, både avseende personella resurser och vilka projekt som ska effektueras.

Arbetar för god platsutbyggnad i planeringen

Förvaltningen fortsätter arbetet med att skapa platser för ett växande antal elever. Lokalförsörjningsplanen

beskriver de lokalbehov nämnden har under perioden 2020–2029. Planen visar på en god platsutveckling. Platsutbyggnaden överstiger den prognosticerade kraftiga demografiska utvecklingen. Ett större antal nya platser än den demografiska utvecklingen möjliggör de omlokaliseringar som krävs för att kunna utföra åtgärder för att nå myndighetskraven, säkerställa god lärmiljö och säkra långsiktig platstillgång för att bland annat hantera oförutsedda händelser.

Riskerar förseningar till följd av spridningen av Covid-19

Förvaltningen har aviserats om att en del lokalprojekt kan komma att påverkas av de åtgärder som nu vidtas i samhället och omvärlden för att minimera spridningen av coronaviruset Covid-19. Därför har förvaltningen förstärkt uppföljningen av de projekt som kan komma att påverkas och planerar för beredskap i händelse av förseningar. Även ekonomin kan komma att påverkas negativt om tillfälliga platser måste tillskapas skyndsamt i händelse av förseningar.

Saknar kompensation för hyresökningar som följer på ventilationsåtgärder

Hyreskostnaden för ny- eller ombyggda skolor är betydligt högre än genomsnittshyran för grundskolenämndens befintliga lokaler. Nämnden erhåller en utökad demografiskompensation för de ökade kostnaderna som uppkommer vid ny- och ombyggnation när det gäller nya skolplatser i relation till befolkningsökningen. Däremot får grundskolenämnden inte någon kompensation för de ökade hyreskostnader som uppkommer när ventilationsstandarden i gamla skolor förbättras som en följd av myndighetskrav.

Ventilationsåtgärderna som genomförs på flera grundskolor är omfattande och kostsamma. Dessa åtgärder medför även ökade kostnader i form av skolskjuts och andra byggåtgärder som görs i samband med att ventilationen förbättras. Under arbetet med åtgärderna tas nya grundskoleplatser i anspråk, eftersom skolverksamheten behöver omlokaliseras till andra skolor under ombyggnaden. Ca 15 grundskolor fram till 2024 kommer att påverkas av omlokaliseringar. Under 2019 hade grundskolenämnden kostnader för 32 Mkr för engångsåtgärder som krävdes i samband med ny-, om- och tillbyggnad. Av dessa kostnader avsåg skolskjuts ca 9 Mkr och flyttkostnader ca 2,5 Mkr. Förvaltningen arbetar aktivt med att optimera flyttkedjorna för att hålla nere kostnaderna.

Utvecklingsinsatser stärker elevers lärande och hälsa

Många skolor söker stöd av grundskoleförvaltningens centrala elevhälsa. Det vittnar om skolornas utmaning att möta varje elevs differentierade behov. Grundskoleförvaltningen arbetar därför på bredden för att stärka elevhälsan till stöd för elevers lärande, hälsa och utveckling:

- Ett nytt IT-stöd inom elevhälsan för journalföring och dokumentation implementeras. På sikt bedöms IT-stödet stärka elevhälsans arbete. Implementeringen är dock omfattande och riskerar att på kort sikt ta mycket av elevhälsans resurser i anspråk.
- Förutsättningarna för en sammanhållen strategi till stöd för syn- och/eller hörselsvaga elever har utretts. Under kommande läsår avser grundskoleförvaltningen att utarbeta en sammanhållen strategi för syn- och/eller hörselsvaga elevers utbildning.
- Elevhälsosamverkan mellan grundskola och gymnasieskola utvecklas för att motverka informationsbortfall, främst gällande elever i behov av särskilt stöd, i övergången mellan skolformerna.
- För att stödja skolornas arbete med problematisk skolfrånvaro hos elever har grundskoleförvaltningen utarbetat ett centralt stödteam. Målet med arbetet är att förstå vilka orsaker som ligger bakom den problematiska skolfrånvaron i varje enskilt ärende och utifrån det vidta lämpliga åtgärder som leder till en fungerande skolgång för eleven.
- Elevhälsans psykologiska perspektiv på skolorna ska stärkas. Det ska ske genom ökad närvaro av skolpsykologer på skolorna samt genom en tvärprofessionell elevhälsomodell. Förvaltningen testar, tillsammans med ett antal grundskolor, en modell som förbättrar det behovsbaserade elevhälsoarbetet.
- Förvaltningen utvecklar ledningsstrukturen inom elevhälsan. Avsikten är att förbättra styrning och

ledning och effektivisera resursutnyttjandet, och på så sätt skapa förutsättningar för ett mer differentierat verksamhetsstöd till skolorna.

Pedagogisk Inspiration stödjer skolförvaltningarnas livslånga lärande

Malmö stads skolförvaltningars gemensamma utvecklingsorganisation Pedagogisk Inspiration Malmö (PI Malmö) uppdragsdirektiv att *utgöra det kitt som skapar mervärde för de tre skolförvaltningarna i ett livslångt lärande* gäller för innevarande mandatperiod. Utifrån den forskningsöversikt som gjordes 2018 enades skolförvaltningarna om tre viktiga perspektiv för att nå ett livslångt lärande:

- Likvärdighet, delaktighet och hållbarhet
- Alla elevers rätt till stöd
- Professionsutveckling och kollegialt lärande.

Arbetet på Pedagogisk Inspiration bedrivs utifrån vetenskapliga perspektiv och skolförvaltningarnas systematiska kvalitetsarbeten. Enheten PI har under året byggts upp, bemannats och arbetet med de tre perspektiven har påbörjats. De vetenskapliga ledarna är väl nyttjade, initialt med en något ojämn fördelning mellan förvaltningarna, och responserna visar på att de tillför de olika verksamheterna ett mervärde. Pågående forskningsprojekt som sträcker sig över tid och sker i samverkan med universitetet både lokalt och internationellt är ett viktigt inspel till verksamheten, där ny kunskap väcks och utvecklas. Pedagogisk Inspiration fortsätter sin samverkan med Malmö universitet med fokus på Malmö utmaningar.

- I en ny studie inom kunskapsalliansen MUVAH (Malmö ungdomars väg till arbete genom högre studier) framkommer att kopplingen mellan föräldrars (tillgång/brist på) sysselsättning och elevens (tillgång/brist på) sysselsättning är starkare än vad som tidigare framkommit. Skolans uppdrag att kompensera för elevernas skilda förutsättningar är viktigare än någonsin. Det är därför angeläget att övriga förvaltningar i Malmö involveras i arbetet med att påverka elevers måluppfyllelse genom sitt arbete med vuxna och dess omgivning. Pågående forskning inom MUVAH utgör ett gott underlag för en sådan diskussion mellan förvaltningarna.
- Värdegrundsarbetet i Malmö stad står inför många utmaningar men även möjligheter. Pedagogisk Inspiration ser en ökad efterfrågan på stöd inom detta område både i verksamheter och på förvaltningsnivå. Det pågår ett stort antal utvecklingsprocesser inom skolförvaltningarna och Pedagogisk Inspiration strävar efter att koppla ihop dessa till övergripande helheter. Likvärdighet, demokrati, barnkonventionen, jämställdhet, diskriminering är utvecklingsområden där efterfrågan av stöd är som störst. Att få till förändring i beteenden tar tid, kräver uthållighet och tålamod och det krävs långsiktiga satsningar för att få effekt inom värdegrundsarbetet.
- Pedagogisk Inspiration ansvarar för de två webbplattformarna Pedagog Malmö och Malmö Delar. Pedagog Malmö fortsätter utvecklas och har en tydlig utökning av antalet läsare och bloggare. Malmö Delar, som är en didaktisk och pedagogisk resurs, etablerar sig kontinuerligt och ökar i antal besökare och även i antal pedagoger som vill dela med sig av sina planeringar. Malmö Delar har varit och är en tydlig resurs i samband med Coronakrisen, vilket bland annat ökningen av antalet användare visar. Malmö delar befinner sig i pedagogisk framkant och kan även inspirera övriga Sveriges lärare med exempel på didaktiska planeringar och resurser. Det är en viktig arena för Malmö stad som ger förutsättningar att både synliggöra och attrahera kompetens.
- Eftersom årets upplaga av Inno Carnival fick ställas in på grund av rådande pandemi, kommer nya satsningar behöva göras inför kommande års karneval så att karnevalen fortsätter utveckla Malmö och Skånes innovationskraft.

Modersmålsstöd är fortsatt viktigt för elevers utveckling

Sedan innevarande år erbjuder grundskoleförvaltningen modersmålsundervisning i årskurs 1 – 9. Även om modersmålsundervisning inte längre erbjuds i förskoleklass, har alla barn rätt att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål genom det som kallas modersmålsstöd. Modersmålet har stor betydelse för barns språk-, identitets-, personlighets- och tankeutveckling. Ett välutvecklat modersmål ger bra förutsättningar att lära sig svenska, andra språk och andra ämnen.

Skolinspektionens tillsyn och granskning kan påverka arbetet framåt

Under läsåret 2019/2020 planerade Skolinspektionen att genomföra både regelbunden tillsyn och regelbunden kvalitetsgranskning i 22 av Malmös skolor. I den regelbundna tillsynen, i vilken 15 skolor planerades ingå, granskar Skolinspektionen om skolorna följer skollagen, läroplaner och andra nationella styrdokument. Regelbunden kvalitetsgranskning, som sju skolor planerades ingå i, är en ny tillsynsform med syfte att höja utbildningens kvalitet och bidra till en god utbildning i en trygg miljö för alla elever. Utöver dessa inspektioner var det även planerat att Skolinspektionen skulle genomföra regelbunden tillsyn på huvudmannanivå gällande fritidshem och då undersöka hur huvudmannen ger förutsättningar för utbildningen i fritidshemmen samt styrning och utveckling av utbildningen.

Sedan höstterminen 2019 har alla utom fem skolor inspekterats. Hanteringen av de resterande skolornas tillsyn/kvalitetsgranskning samt tillsynen på huvudmannanivå är oklar eftersom all tillsyn och granskning pausades under vårterminen 2020 på grund av Corona-pandemin. Förvaltningen har tagit del av samtliga 17 beslut. De vanligaste föreläggandena skolorna fått hittills är inom områdena extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet och studiero. Skolinspektionens beslut förväntas påverka grundskoleförvaltningen under 2020 och 2021.

Effektivare skolskjutshantering underlättar för skola och vårdnadshavare

Förbättringen av skolskjutshantering fortsätter. Förvaltningen har sedan 2019 en funktion som skolskjutssamordnare vilket möjliggör ökad likvärdighet och mer effektiv hantering av skolskjutsfrågorna. Handläggningsprocessen effektiviseras, riktlinjer ses över och beställningar och avvikelshantering systematiseras. Effektiviseringen syftar till att underlätta för skolorna och förbättra kvaliteten för vårdnadshavarna.

Stöd i skolans digitaliseringsprocess utökas

För att säkerställa likvärdigheten mellan skolorna och för att öka måluppfyllelsen arbetar grundskoleförvaltningen med att höja den digitala mognaden i skolorna, främst genom att skolorna arbetar med att certifiera skolan digitalt enligt kriterierna i ”Handlingsplan för att stödja grundskolans digitaliseringsprocess – Varje elevs bästa skola – Digital certifiering”. Detta är ett led i arbetet med den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet, och Det digitala Malmö - Program för Malmö stads digitalisering 2017-2022.

I den nationella digitaliseringsstrategin lyfts följande målområde fram som nödvändiga: ”digital kompetens för alla i skolväsendet”, ”likvärdig tillgång och användning” samt ”forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter”. De större satsningar i IT-utrustning och alternativa verktyg för lärande som pågår sedan 2014 behöver utvecklas och vidmakthållas. Förvaltningen behöver anskaffa datorer och digitala enheter för motsvarande 40 Mkr årligen samt alternativa verktyg för lärande (läs och skriv) och systemstöd motsvarande ca 13 Mkr årligen de kommande åren. Beräkning inkluderar inte en eventuell satsning på digitala läromedel.

För att möta kraven kring programmering och betydande kompetensutvecklingsinsatser inom informations- och kommunikationsteknik, IKT, i ”Nationell handlingsplan för digitalisering av skolväsendet” behöver förvaltningen stärka den centrala IKT-pedagogiska insatsen. Under 2020 har förvaltningen med hjälp av statliga medel satsat på att förstärka det centrala IKT-stödet med sex tjänster som verksamhetsnära IKT-pedagoger. Stödinsatsen behöver ytterligare förstärkas eftersom behovet är omfattande.

Utvecklar digitala system och processer som effektiviserar

För att kunna utveckla och stödja Malmös skolors arbete på ett effektivt sätt arbetar grundskoleförvaltningen aktivt med att införskaffa respektive utveckla nya och befintliga digitala system. Det gäller till exempel utveckling av det system som stödjer skolornas dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet, Stratsys. Förvaltningen ser även över förutsättningarna för att underlätta administration och analys av ärenden om kränkande behandling med hjälp av ett digitalt system. Ett nytt IT-stöd, Mitt

Skolval, för skolplaceringar tas i bruk hösten 2020. Mitt Skolval kommer effektivisera förvaltningens arbete med skolplaceringar, förenkla kommunikationen med vårdnadshavare och möjliggöra för integration med de friskolor som önskar ett tätare samarbete i skolplaceringsfrågor. Ett projekt är även igång i förvaltningen med syfte att automatisera processen för inrapportering av elevlistor för fristående skolor. Ett annat projekt är förstudien ”Blankettlös förvaltning” som ska bidra till minskad pappershantering och utökning av e-tjänster.

Förvaltningen planerar nu för att kommande systemskiftet inom de administrativa och pedagogiska verksamhetssystemen ska belasta verksamheten i så liten utsträckning som möjligt.

Förbättrad arkivhanteringen kräver ändamålsenliga lokaler

Efter Malmö stadsarkivs inspektion av grundskoleförvaltningens arkivhantering 2018 och 2019 fortskrider arbetet med de förelägganden som stadsarkivet beslutat om. Det gäller främst arkivlokalernas storlek och utformning, och behovet av att anpassa dessa alternativt hitta andra lösningar för arkivhanteringen. I de skolor som byggs nu finns krav på arkivlokaler med i lokalplanen.

Avslag för försöksverksamhet med treterminssystem

Grundskolenämnden beslutade under vårterminen om att göra en hemställan till regeringen, om att få genomföra en försöksverksamhet med treterminssystem på någon eller några grundskolor i Malmö stad. Avsikten var att förbättra förutsättningarna för alla elevers kontinuerliga lärande oavsett socioekonomiska förhållanden. Internationella forskningsstudier visar att skolsystem med två terminer och ett långt sommarlov förstärker skillnader mellan elever från olika socioekonomiska hemförhållanden. Särskilt elever med sämre socioekonomiska hemförhållanden missgynnas av dagens system med två terminer och ett långt sommarlov. Studier visar att elever från socioekonomiskt starka hemförhållanden i större utsträckning fortsätter sin lärandeprogression under sommarlovet. Kommunstyrelsen skickade en hemställan till regeringen i maj 2020. Utbildningsdepartementet meddelade i juni 2020 att deras bedömning var att det inte är möjligt att göra undantag från skollagens bestämmelser för att möjliggöra en försöksverksamhet med treterminssystem.

Planer för att finansiera kommande verksamhetsförändringar, effektiviseringar och kvalitetsutveckling

Planerad utveckling går ut på att förbättra elevernas resultat

Grundskolenämnden är fokuserad på ytterligare förbättra elevernas resultat - såväl kunskapsresultat som värdegrundresultat - och leva upp till skolförfattningarnas uppdrag fullt ut. Ambitionen i varje elevs bästa skola att varje elev utvecklar kunskaper, värden, färdigheter och förmågor för ett aktivt och självständigt liv. Det är den viktigaste verksamhetsförändring, effektivisering samt kvalitetsutveckling som grundskolenämnden eftersträvar. Därför avser förvaltningen lägga kraft på att utveckla styr- och ledningssystemet så att varje elevs bästa skola möjliggörs. Effektiviteten ökas genom att kostnaden per betygspoäng minskar.

Parallellt fortsätter förvaltningen att avlasta skolorna i det administrativa arbetet så att skolans personal har så mycket tid som möjligt i arbetet med eleverna. Genom att centralisera och digitalisera mer av det administrativa arbetet effektiviseras rutiner.

Malmö stads resursfördelning tar hänsyn till vissa, men inte andra, faktorer

Malmö stads resursfördelning ersätter grundskolenämnden för de kostnadsökningar som nämnden har för ny-, om- och tillbyggnation utifrån befolkningsökning. Nämnden kompenseras inte för verksamhetsanpassning och myndighetskrav. Skulle nämnden inte få den utökade demografikompensationen skulle obalansen 2021 vara cirka 9,2 mkr. För hela perioden år 2021 - 2023 beräknas obalansen i budgeterade medel vara cirka 30,8 mkr exklusive utökad demografikompensation.

Grundskolenämnden kompenseras inte heller för att en större andel av eleverna går i fritidshem, har rätt till modersmålsundervisning, har rätt till studiehandledning på modersmålet, har särskilda behov som kräver kompenserade lärmiljöer och undervisning utifrån individuella förutsättningar.

Staten har infört nya krav utan kompletterande finansiering

Staten har infört obligatorisk förskoleklass, krav på lovskola samt infört obligatorisk praktisk arbetslivsorientering (prao). De generella statsbidragen som är avsedda att kompensera för dessa verksamheter täcker inte de verkliga kostnaderna.

Riktade statsbidrag utgör en viktig del i finansieringen

De riktade statsbidragen har ökat de senaste åren och utgör därmed en viktig del av finansieringen av grundskolenämndens verksamhet. Under 2019 erhöll grundskolenämnden cirka 452 Mkr i bidrag, varav Skolverket var den största avsändaren med 372 Mkr.

I april 2020 presenterades en nationell utredning om en mer likvärdig skola. Utredningen föreslår att ett flertal riktade statsbidrag ska slås samman till ett sektorsbidrag. Sektorsbidraget ska enligt förslaget förstärkas med 3 miljarder kronor årligen från och med 2021.

Givet villkoren i statsbidragen - att kostnaderna för undervisning och elevhälsa inte kan minska - är utrymmet för kostnadsbesparingar små. Hög utbyggnads-, om-, och tillbyggnadstakt gör det svårt att minska lokalkostnaderna. Det innebär att handlingsutrymmet för att kostnadsreducera endast kan appliceras på en liten del av administrationen samt på lärverktyg.

Behov av investeringar i lokaler och anläggningar

Serviceämnden och tekniska nämnden ansvarar för uppförande av byggnader för samhällsservice inom Malmö stad på uppdrag av övriga nämnder och utifrån respektive nämnds behov. Serviceämnden och tekniska nämnden lämnar i sin budgetskrivelse en investeringsplan för år 2021 - 2026 som är framtagen i samarbete med beställande nämnder. Investeringsplanen omfattar såväl beslutade (objektsgodkända av kommunfullmäktige, kommunstyrelse eller serviceämnd/teknisk nämnd) som planerade investeringar för perioden. De planerade investeringarna är beräknade utifrån schabloner.

De beslutade och planerade investeringar leder till driftkonsekvenser som ska finansieras av den beställande nämnden.

Nedan beskriver grundskolenämnden sina investeringsbehov som finns i serviceämndens/tekniska nämndens investeringsplan samt hur nämnden tänker finansiera kommande driftkonsekvenser.

Beslutade och planerade investeringar

Beslutade investeringar är sådana investeringar som har ett beslutat objektsgodkännande, dvs sådan investering som är beslutad av serviceämnd/teknisk nämnd (under 15 Mkr), kommunstyrelsen (över 15 Mkr) eller kommunfullmäktige (över 50 Mkr). Planerade investeringar innefattar såväl projekt som är beslutade i grundskolenämnden genom hyresavtal och tilläggsavtal som projekt som befinner sig i tidigt skede och som fortfarande utreds av grundskoleförvaltningen. Investeringarna är uppdelade i fyra kategorier enligt nedan definitioner:

Demografi - Kommunfullmäktige har beslutat om befolkningsprognos för Malmö stad 2019-2029, Utifrån denna prognos och under denna kategori beskriver nämnden hur befolkningsökningen påverkar investeringsbehovet. Inom denna kategori ryms utbyggnadsprojekt så som de nya skolorna Ny Internationell skola i Hyllie, Malmö Idrottsgrundskola och befintliga Slottstadens skolas utbyggnad.

Verksamhetsanpassning (ändamålsenlighet) - avser investeringar i nuvarande lokaler utifrån verksamhetens behov och som ej beskrivs under kategorin *lag- och myndighetskrav*. Inom denna kategori ryms utemiljöanpassningar samt verksamhetsanpassningar i samband med renoveringen av Monbijouskolan.

Lag- och myndighetskrav - Investeringar som har sin grund i lag- och myndighetsbeslut. Kan vara investeringar som är såväl verksamhetsrelaterade som fastighetsrelaterade. Denna investeringskategori innefattar installation av ny ventilation för skolor med självdrag till följd av myndighetskrav och bristande fysisk miljö. Kategorin innefattar även kostnader till följd av krav på bevarande eller utformning till följd föreskrifter i detaljplan. Här inryms även miljöhus för sex grundskolor.

Övriga ambitioner - investeringar som inte ryms inom ovanstående kategorier.

Beslutade investeringar

Kategori	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021-2026
Demografi	98 298	63 200	25 491				186 988
Verksamhetsanpassning (ändamålsenlighet)	158 461	116 800	50 307				325 569
Lag- och myndighetskrav	2 213						2 213
Övriga ambitioner							
Summa	258 972	180 000	75 798				514 770
Antal nya platser							590
Antal ersättningsplatser							

Planerade investeringar

Kategori	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021-2026
Demografi	219 300	229 300	160 129	55 000	120 000	100 000	883 729
Verksamhetsanpassning (ändamålsenlighet)	68 700	98 700	49 352	25 000	25 000	25 000	291 752
Lag- och myndighetskrav	47 000	57 000	79 815	26 500			210 315
Övriga ambitioner							
Summa	335 000	385 000	289 295	106 500	145 000	125 000	1 385 795
Antal nya platser							2 350
Antal ersättningsplatser							

Den totala platsutbyggnaden för grundskoleverksamheten uppgår till cirka 3 000 platser under perioden 2021-2026. Nya platser kan komma att användas som ersättningsplatser i händelse av myndighetskrav som kräver omlokalisering av befintliga elever. En majoritet av utbyggnaden befinner sig i planeringskedet. Under perioden 2021-2026 kommer antalet individer i grundskoleåldern att öka med cirka 2 000 individer från 41 600 till cirka 43 600 enligt Malmö stads befolkningsstatistik från 2019.

I ovanstående tabell ingår *ny skola inom fastigheten Mölledalsskolan 1*. I investeringskostnaden för projektet ingår myndighetskrav angående bevarande av hangarbyggnaden vilket genererar en stor del av kostnaderna i kategorin lag- och myndighetskrav. I skrivande stund pågår dialog på stadsövergripande nivå gällande hantering av myndighetskraven för *ny skola inom fastigheten Mölledalsskolan 1* och de kostnader som bedöms uppstå till följd av kraven.

I planeringen ingår cirka 1 000 platser fler än det prognostiserade behovet mellan åren 2021 - 2026. De senaste årens befolkningsprognos har genomgående underskattat ökningen av individer i åldern 6-15 år

med mellan 100-250 individer/år. Eftersom asylsökande inte ingår i befolkningsprognosen kan det faktiska antalet elever som behöver en skolplats komma att bli fler än ursprungligen prognosticerat. I vissa områden råder dessutom stor osäkerhet kring huruvida samtliga bostadsutbyggnadsplaner är medtagna i befolkningsprognosen för den aktuella perioden. För att säkerställa beredskap inför eventuella uppskrivningar från år till år behöver platsberedskapen alltid överstiga befolkningsprognosen för femårsperioden.

Några objekt och investeringar som ingår ovan har bedömts vara verksamhetsanpassningar utifrån att åtgärderna utförs i förebyggande syfte och där sannolikheten för ett föreläggande är stort om inga åtgärder vidtas. Verksamhetsanpassningarna är således inte en frivillig åtgärd utan en medveten del av prioriteringsordningen där många parametrar såväl fastighetsskick, riktlinjer, krav, ambitioner och likvärdighet vägs in.

Finansiering av driftkonsekvenser

Med den planerade utbyggnaden kommer hyreskostnaderna att öka under planeringsperioden.

Tabellen nedan visar den beräknade ökningen av hyreskostnaden per år från 2021 till 2026.

Driftkonsekvenser i form av hyra för nya kommunala skollokaler, tkr	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021-2026
Hyresökning		30 000	14 000	35 000	48 000	31 000	30 000	
Hyra	698 000	728 000	742 000	777 000	825 000	856 000	886 000	21,7 %
Ökning mot föregående år %		4,3 %	1,9 %	4,7 %	6,2 %	3,8 %	3,5 %	
Elever	33 782	34 775	35 503	36 017	36 353	36 531	36 637	5,4 %
		2,9 %	2,1 %	1,4 %	0,9 %	0,5 %	0,3 %	
Hyra/ elev	20 662	20 935	20 900	21 573	22 694	23 432	24 183	15,5 %
		1,3 %	-0,2 %	3,2 %	5,2 %	3,3 %	3,2 %	

Kostnaderna för hyror beräknas öka med 21,7 % mellan åren 2021 och 2026. Demografikompensationen till grundskoleförvaltningen baseras på ökningen av antalet elever. Antalet elever prognostiseras att öka med 5,4 % under samma period vilket innebär att demografikompensationen inte ökar i samma takt som kostnaderna. Hyreskostnaden per elev beräknas öka med 15,5 %.

Utöver hyreskostnaden för kommunala skolor ersätter grundskoleförvaltningen de fristående huvudmännen med kommunens genomsnittliga hyreskostnad. Hyreskostnadsersättningen till fristående huvudmän budgeterades till cirka 120,5 Mkr för 2020. Denna hyreskostnadsersättning kommer att öka i samma takt som hyreskostnaden för de kommunala skolorna.

Grundskolenämnden får hyreskompensation för nya skolplatser. Det är viktigt att denna kompensation finns kvar även framledes.

Begäran om investeringsram

I detta avsnitt beskrivs nämndens planerade investeringar för 2021 med plan för 2022-2026.

Förvaltningens egna investeringar avser främst inredning och utrustning vid om-, till- och nybyggnad av skollokaler. Då antalet om-, till- och nybyggnationer kommande år beräknas minska i omfattning kommer nämndens investeringsbehov att ligga på en lägre nivå framgent än som varit fallet t o m 2021.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2021 samt plan för 2022-2026 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	67 500	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500
Summa investeringsram	67 500	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500